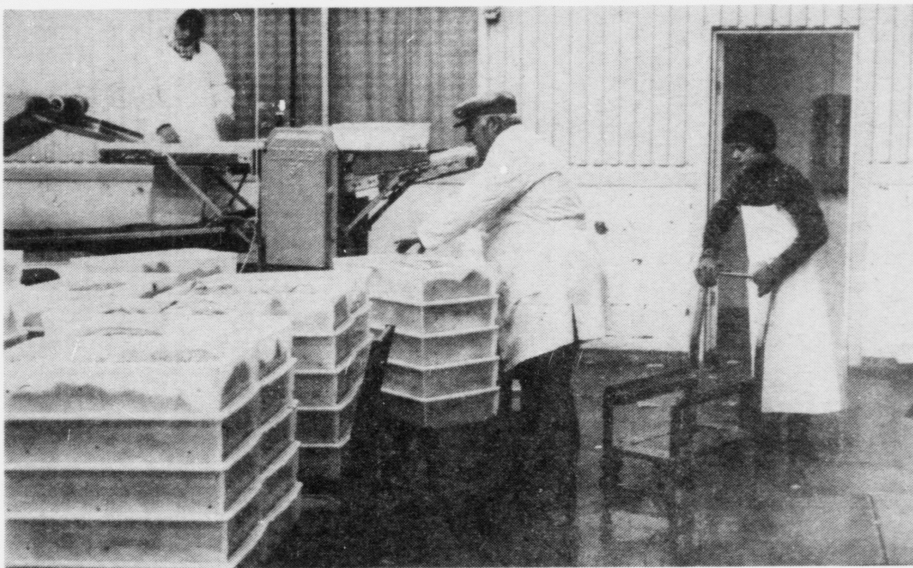

Tá flakaframleiðslan var á byrjanarstöði í seinna helmingi av sekstí-árunum, vóru ymsar mein-ingar um eftir hvørjum ætlanum og mynstri hon skuldi útbyggjast. Harð-mæltar røddir mæltu til stórar og effektivar eindir, ið góvu nógvar avlopskrónur. Føroyar skuldu bítast í 3 meginøkir, hvør við sínum virki. Einum nýtist hvørki at vera sam-felagsfrøðingur ella stjóri fyri at duga at siggja, hvat hevði hent um henda einfalda profithugsan hevði vunnið frama. Óavmarkað peningavald á fáum hondum, avtoftaðar bygdir, fólkíð saman-kroyst rundan um tey 3 virkini. Eyðsæð hevði tað verið nógur profittur til nakrar fáar; men land okkara hevði verið ómeta-liga nógv fátækari, sosialt mentanarlaga og í seinasta enda eisini vinnuliga. Tað er nevniliga ikki á hvørjum sinni sannleiki, at tað sum tænar kapital-inum er til fólksins besta.

Verkaðfólkið byggi virkir og setti stjórar

Miðsavningarhugsanin harvrið tibetur undir fólksins sunna skili og ábyrgdarfullari samfelagsfatan. Hugtakið bygdamenning var á hvørjum munni. Viða um landið fóru út-róðarmenn, arbeidsmenn og kvinnur til verka. Við egnum sparipengum, pen-ingi hjá fakfeløgum, kommunum og landi, og ikki minst egnum offur-vilja og arbeidi, bygdu tey sær síni egnu flakavirkir, skip og havnir. Tey settu stjórar og arbeidssfor-menn. Løntu teimum væl fyri at hava ábyrgd og skipa fyri.

Stættarstrið stendur í besta blóma

Umbønin um samráðingar sópað av borðinum

Nú fá ár seinni tykist nógv av hesum at vera gloymt. Uttan at spyrja arbeidfólkið eftir, úttan at ráðføra seg við tey, verða virkini drigin full av als kyns tekniskum tólum. Summi til gagns fyri dygd og framleiðslu; men sann-liga eisini summi til endamál, sum arbeidfólkið av røttum meta sum mann-minkandi og skaðilig fyri arbeidslag og trivna á virkinum.

Arbeidfólkið hevur tískil gjøgnum Føroya Arbeðarafelag (FA) í fleiri fylgjandi ár undir sátt-málasamráðingunum, bið-ið um at sleppa at tosa um hesi broyttu arbeidsviður-skifti á teirra arbeidss-pláss. Men er umbønin hvørja ferð sópað av borðinum.

Á summum virkjum var henda stóða nú vordin so ótolandi, at arbeidsskvinnurnar igjøgnum felag síni boðu FA gera nakað við málið sum munaði, so Føroya Arbeðsgevarafelag (FAG) skilti, at nú kundi tað ikki longur nokta rættin til samráð-ingar.

Rakar ikki arbeidfólkið!

Hvat síðani hendi er flest-um fólkom kunnugt. For-maðurin í Føroya Ráfiska-keyparafelagnum (FRK) boðar avgjørt og kompro-

misleyst frá, gjøgnum hvørt einasta radiotól i landinum, at spurningurin um at leiða og fyriskipa arbeidfólkinum og FA. Her er tað arbeidsgævarin, ið ræður, og skilja tey ikki tað, vera tey «lock-outað», send til hús, og fiskurin fraktaður til Onglands.

Bæði beinleiðis og óbeinleiðis hava flestir av stjórunum fingið litið hesi dygdarvirkir upp i hendi frá verkafólkinum, i summum førum eisini bátar teirra, helst tí teir verða mettir at vera dugnaligir og ábyrgdarfullir. Og hava teir tí eisini havt so at siga óavmarkað vald til at skipa fyri og taka avgerðir øllum virkinum viðvíkjandi. Men tá ein spakfor áheitan kemur frá arbeidsskvinnunum, um at sleppa at vera við i avgerðini um eitt so evarska litið øki innan framleiðsl-una sum tveir fótir kunnu standa á, tyggja hesir stjórar og teirra umboð sær, sum øll onnur enn teir eru ábyrgdarleys og ódugnalig, og at hetta als ikki rakar tey.

Medavgerðarrættur arbeidara er ikki ein spurningur um lógargreindir

Eins og neyðstaddir trílvar eftir hvørjum hálmsrá, trílva teir eftir útlendskum paragraffum um at deila og fyriskipa arbeid-ið. Uttan mun til hvørjar út-

lendskar lógargreindir FAG nýtir sum neyðskorður, verður samráð-ingar- og medav-gerðarrættur arbeid-ara um skráseting á flakavirkinum ongantið annað enn ein spurningur um skil, rættvisi og moral.

Sum eitt innkot her kundi verið spurt, um ikki eitt og annað hendir rundan um lokkum hendir virkisleiðslu, sum átti at kunnað teir um, at teir gjørdur rættast at lagt á annan bógv. Um teir ikki hava stundir at fylgja við i faklitteraturi um moder-naða virkisleiðslu, hevði tað altíð verið ein byrjan at biðið sjónvarpið endur-sent sendingina um SAS-stjóran, svian Carrlison, sum uppá 3 ár hevur gjørt SAS til eina ta mest væl-riktuna og gevandi fyrir-tøkuna i heiminum, sam-stundis sum arbeidssam-hvøvið hjá fólkinum er heilt framur.

Lyklaorðini hjá honum eru: motivation, so nógv ábyrgd sum gjørligt til fólkið og sínámillumalít.

Arbeidarin er fúsur og motiveraður

Á føroysku flakavirkjunum skuldi hetta ikki verið so trupult. Motivati-onin hjá arbeidfólkinum er har frammanundan, og enn verður tørvandi álitið, sum virkisleiðslurnar hava sýnt i seinastuni mótvægis arbeidfólkinum verður helst góðskrivad á kontoina fyri menn-

iskjanslig mistøk og veik-leikar.

Sjálvdrátturin, hóast nógva móttøðu, fór i søguna. Akkordarbeidi so at siga eisini. Hvørki arbeidsmegikeyparar ella verkafólk hava tráð eftir at innføra hetta av nýggj-um. Uttan iva av trivnaðar og góðskuorsøk-um. I staðin hava virkis-leiðarar við EDV-tólum og skrásetingum, av nýggj-um, og úttan avtalar og samráðingar, gjøgnum bakdyrnar smoygt akkord fyri timalen niður yvir høvðið á flakavinnunum.

Arbeidararørslan skuldi knúast

Ti var tað púra óskilj-andi, at ráfiskakeyparafelagið svaraði umbøn FA um samráðingar við at leggja samfelagið lamið. Men sum dagarnir gingu, var hetta ikki so óskilj-andi. Tað sum i fyrstu at-løgu var ein spurningur um ein arbeidshátt á flaka-virkjunum, var av ráfiska-keyparafelagnum og FAG snara móti FA, so álvars-liga, at nú skuldi fakfel-agsrørslan i Føroyum hýva mønustingin.

Vendið felagsskapi tykkar ryggin!

Blað Fólkaflöksins, Dag-bláðið, hevur i tíð og úrtíð verið framvið fyri at seta fót fyri felagsskapin hjá føroyska verkafólkinum. Og hvør, ið tað er sum stendur aftan fyri tann

flokkin og ta blaðið, man vera arbeidarfjöldini i Føroyum alt ov kunnugt. So tá tað blaðið, saman við sínum bakmonnum, tveitti grimuna, tá boð komu sunnan úr Vági og aðrastaðni við, undraði ongan. Men at virkisleið-arar á virkjum, ið arbeidfólkið sjálvt eigur — funktionerar hjá arbeidfólkinum — fullkomiliga skuldi skifta ham, og eftir harraboðum gerast virkn-ir soldatar i eini herferð móti arbeidrarørsluni, er meiri enn ovboðið. At teir loyva sær at savna flaka-kvinnurnar saman, og við als kyns hóttaum og áheitan um at melda seg úr FA sigur ikki so litið um hvussu álvarsom stóðan á arbeidsmarknaðinum i Føroyum er.

Føroya arbeidsgv-arafelag fullkomi-liga ábyrgdarleyst!

Annað er so, at tað er full-komiliga ábyrgdarleyst av FAG at góðtaka, at summur av tess limum fáa loyvi til at brúka spurn-ingin um merkin hjá flakavinnunum til at lima sundur ta fakrættar-ligu skipan, ið hevur verið ein hornasteinur i teimum trygg og mennandi viðurskiftunum á arbeidsmarknaðinum i mong ár.

Hvussu ofta hava vit ikki hoyrt frá teimum borgarligu, at stættarstriðið var farið i søguna. Men veruleikin er, at stættarstriðið stendur i besta blóma i Føroyum. Peningavaldið og tess ørindadreingir færa stætt-arstrið hvønn dag. Van-liga i dulda, innballað i vatt men móti flakavinn-unum og arbeidrarørsluni við jarnharðari hond.

Axel Skoubo